

SUMMARY

Kostiuk O. Gender education methods at English Language Arts course in Canadian secondary schools.

The issue of gender education methodology applied at English Language Arts course in Canadian secondary schools has been presented in this paper. The aim of the study is to analyze the content, methods, forms and means of gender education pertinent to the course English Language Arts at Canadian high school. To achieve the goal of the research, theoretical methods of analysis, synthesis, classification and study of English Language Arts programs and lesson plans in Canadian provinces and territories have been applied.

Results of our research have demonstrated that the content of gender education during English Language Arts course is aimed at students knowing about the main gender concepts; social roles and achievements of women and men in the past and present in Canada and the world; gender stereotypes and their influence upon self-image, physical and mental health; problems of bullying, hatred and tolerance; women and men who are role models for the adolescents. Furthermore, the content of gender education is targeted at students' internalization of such values as social justice, gender equity and equality, human dignity, empathy, respect, sensitivity towards diversity. Moreover, gender education is intended to teach youth to apply knowledge and critical thinking, cooperative, problem solving skills, etc.

The methods of gender education at English Language Arts classes have been classified into four groups: 1) methods of personality's gender consciousness development; 2) methods of students' activity organization and stimulation directed at formation of positive social behavior experience and positive communication among both sexes; 3) methods of gender cognition, self cognition, and self regulation; 4) methods of control and self control of gender education efficacy.

The forms of gender education used at the English Language Arts course are comprised of individual, mini-group and group work. The means of gender education constitute a broad spectrum: textbooks, literary, scientific texts, newspapers, magazines, songs, videos, films, television programmes, advertisements, websites, photo exhibitions, documents at World, Canadian, and regional levels, personal experience, team.

Thus, the course English Language Arts is characterized by rich potential for gender education due to its content and possibility to use versatile methods, forms and means. Among the perspectives of further research, we define the study of gender education at such courses as Social Studies, History, Family Studies etc. at Canadian high school.

Key words: gender, gender equity, gender equality, social justice, English Language Arts.

УДК 378:796.011.3].001.76(438)(045)

А. В. Кошура

Кам'янець-Подільського національного університету

ОСНОВНІ НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ МОЛОДІ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ ПОЛЬЩІ

У статті досліджено напрями модернізації системи фізичного виховання у вищих навчальних закладах Польщі. Розкрито зміст інтерактивних методик навчання і тренування, засоби розвитку оздоровчих і рекреаційних методик навчання, використання волонтерського руху в організації та проведенні занять із фізичного виховання, спортивних заходів, популяризації олімпійського руху, застосування принципів олімпійського виховання і використання правил «Fair play» у повсякденному житті студентів.

Ключові слова: модернізація, система, організація, фізичне виховання.

Постановка проблеми. Фізичне виховання в системі вищої освіти Польщі за останні 30 років кардинально змінило напрям свого розвитку від нормативно-регламентованої до особистісно-орієнтованої основи навчання. Зміна системи координат в розвитку системи фізичного виховання молоді викликала необхідність пошуку шляхів модернізації системи фізичного виховання, вивчення передового досвіду Європейських країн, пошуку й розбудови національних пріоритетів у навчанні й вихованні сучасної молоді засобами фізичної культури та спорту.

Вивчення досвіду фізичного виховання студентів вищих навчальних закладів Польщі є необхідним, з точки зору прагнення України до Європейських стандартів навчання, проходження шляхом інших держав, які є членами Європейського союзу. Польща близька Україні за етнічними, суспільно-економічними й освітніми процесами, тому реорганізація фізичного виховання у вищих навчальних закладах, з польського досвіду, не вимагає кардинальних змін у системі фізичного виховання та не потребує значних фінансових витрат на її реструктуризацію.

Аналіз актуальних досліджень. Проблеми вдосконалення системи фізичного виховання молоді у вищих навчальних закладах розглядалися у наукових працях низки вітчизняних учених, а саме В. Г. Арєф'єва, А. С. Куца, М. І. Воробйова, І. Л. Гасюка, А. Д. Дубогай, М. Д. Зубалія, Т. Ю. Круцевич, Р. Т. Раєвського, В. В. Левицького, В. В. Мартиненко, С. М. Сингаєвського, М. С. Солопчука, Л. П. Сущенко А. В. Цьося, Б. М. Шияна та ін.

Проведений аналіз науково-педагогічної, методичної літератури засвідчив те, що в сучасних умовах майже відсутні комплексні наукові праці, які досліджували досвід діяльності системи фізичного виховання у вищих навчальних закладах Польщі, встановлювали напрями і пріоритети її модернізації.

Метою статті є дослідження напрямів модернізації системи фізичного виховання у вищих навчальних закладах Польщі, встановлення змісту цієї діяльності.

Виклад основного матеріалу. Модернізація системи фізичного виховання молоді у вищих навчальних закладах Польщі викликана гострою потребою у зміні програмних підходів та визначенні пріоритетних напрямів розвитку системи фізичного виховання, зміні акцентів у навчанні в умовах переходу до Європейських стандартів навчання. В основу Європейської системи освіти покладено як державні інтереси навчання молоді та підготовки її до професійної діяльності, так і виховання загальнолюдських моральних цінностей, серед яких головною визнано збереження здоров'я кожної людини та суспільства в цілому [1].

Основними напрямами модернізації системи фізичного виховання молоді у вищих навчальних закладах Польщі на нашу думку, є:

- упровадження в навчальний процес інтерактивних методик навчання і тренування;
- розвиток оздоровчих методик навчання фізичному вихованню і спорту;
- навчання студентів різноманітним видам рекреаційного відновлення, впровадження їх у повсякденне життя людини;
- використання волонтерських засад в організації та проведенні занять із фізичного виховання, спортивних заходів, популяризації олімпійського руху;
- застосування принципів олімпійського виховання в навчанні студентської молоді.

Упровадження в навчальний процес інтерактивних методик навчання викликано сучасним розвитком системи вищої освіти Польщі, професійним становленням особистості, засвоєння нових знань, умінь і навичок, необхідністю постійного спілкування студентів, проведення обміну думками, широким запровадженням комп'ютерних технологій навчання, можливості пошуку необхідної інформації в Інтернеті, фахових і періодичних виданнях, інших інформаційних джерелах. Сутність інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх його учасників. Це колективне навчання студентів у співпраці з викладачем, де викладач виступає в ролі організатора процесу навчання та є лідером навчальної групи. Організація інтерактивного навчання передбачає моделювання різноманітних ситуацій, використання рольових ігор, спільне розв'язання навчальних проблем і життєвих ситуацій на основі знань і власного досвіду студентів, можливості отримати необхідну інформацію від викладача та інших доступних джерел інформації. Воно ефективно сприяє формуванню у студентів системи необхідних знань, встановлення суспільних цінностей, розвитку професійних навичок і вмінь, створенню атмосфери співпраці і взаємодії з викладачем і однокурсниками [1].

Модернізація системи фізичного виховання молоді у вищих навчальних закладах Польщі з упровадження в навчальний процес інтерактивних методик навчання спрямована на:

- самостійне вивчення теоретичного матеріалу з фізичного виховання, можливість проведення його аналізу, здійснення творчого підходу з його засвоєння;
- можливості проведення обміну думками з різних питань фізичної культури та спорту, формулювання власної думки, правильне її вираження, доведення особистої точки зору й уміння її аргументувати;
- формування навичок побудови конструктивних відносин у навчальній групі (спортивній секції, команді), визначення свого місце в ній, прагнення до уникнення конфліктних ситуацій, пошук компромісів та діалогу між її учасниками;

- можливість виконання творчої роботи з вивчення різноманітних методик тренувань, проведення аналізу техніки виконання окремих вправ; ознайомлення з сучасними напрямками й течіями в розвитку спорту, самостійному вивченню історії розвитку улюблених видів спорту;
- моделювання різноманітних складних життєвих і спортивних ситуацій, спільний пошук шляхів їх вирішення, формування вмінь вислухати іншу людину, поважати альтернативну думку;
- можливість проведення оцінки власного фізичного розвитку і стану здоров'я, встановлення засобів щодо їх покращення.

Одним із головних напрямів упровадження модернізації системи фізичного виховання молоді у вищих навчальних закладах Польщі є розвиток оздоровчих методик навчання фізичному вихованню. Здоров'я людини розглядається польськими науковцями як особлива (найважливіша) цінність людини і включає в себе: здоров'я фізичне (соматичний розвиток і стан організму); здоров'я психічне (внутрішній гармонійний стан); здоров'я суспільне (правильні відносини між людиною та спільнотою).

Оздоровче фізичне виховання знаходиться на стику медичних і педагогічних наук та вимагають постійної співпраці фахівців цих галузей. Медичні науки складають зміст оздоровчих технологій навчання, а педагогічні науки визначають форми організації і проведення виховної діяльності зі студентами [2].

Оздоровчі методики фізичного виховання має формувати у студентів:

- розуміння особистої відповідальності за власний стан здоров'я;
- знання засобів запобігання хвороб та збереження здоров'я;
- визначення чинників, що впливають на подовження життя;
- свідомого ставлення до боротьби зі шкідливими звичками;
- встановлення причин, коли необхідно звертатись до служби здоров'я.

Здоров'я людини складається з багатьох чинників, на більшість з яких, людина своєю діяльністю має безпосередній вплив і може розвивати, підтримувати, коригувати стан власного здоров'я. Лише природні задатки (генетичні фактори) непадвласні діяльності людини [2].

Чинники, що впливають на здоров'я людини:

- генетичні задатки;
- стиль життя (фізична активність, умови відпочинку, шкідливі звички, сексуальна поведінка, безпека життєдіяльності);
- умови життя (стан навколишнього середовища, умови проживання і праці, культурні відносини в родині та суспільстві, побутові умови, наявність домашніх тварин);
- медичне забезпечення.

У вищих навчальних закладах Польщі багато уваги приділяється формуванню у студентської молоді свідомого ставлення до особистого фізичного розвитку і стану свого здоров'я. У суспільстві існує думка, що

людина, яка знає і розуміє користь від регулярних занять фізичною культурою та спортом, вміє на практиці реалізувати ці знання, здатна на творчу, активну, суспільно-громадську і професійну діяльність, вміє протистояти хворобам і стресовим ситуаціям і як наслідок стає більш конкурентоспроможною на ринку праці [3].

Практичним виявом модернізації системи фізичного виховання молоді у вищих навчальних закладах Польщі з впровадження фізкультурно-оздоровчих технологій у фізичному вихованні є:

- різноманітні фітнес-програми (силової спрямованості, оздоровчої гімнастики, аеробної спрямованості та поєднання цих напрямів);
- вправи з ритмічної гімнастики, шейпінгу, аеробіки та їх різновидів;
- ігрові види спорту (футбол, баскетбол, волейбол, теніс, гольф, тощо);
- заняття йогою, Body-balance (боді-баланс) – програма, що дозволяє привести тіло, розум і душу в стан балансу та гармонії, надає переважне значення глибокому досвіду релаксації, ментальної організації людини;
- вивчення техніки бойових мистецтв (карате, айкідо, кікбоксингу, тхеквондо, тощо) та Body-combat (боді-комбат) – вид тренування, розроблений на основі поєднання різних технік одноборств;
- танцювальні вправи, Body-jam (боді-джем) – суміш танцювальних стилів, що поєднує сучасну музику та модні танцювальні рухи;
- заняття в плавальних басейнах та на відкритих водоймах, аквафітнес, аквааеробіка тощо.

Заняття з фізкультурно-оздоровчої спрямованості проводяться як у групах за інтересами, так і в персональному вигляді. Вони складають основний зміст діяльності фізкультурно-оздоровчих груп, що створюються на базі спортивних клубів Академічного спортивного союзу вищого навчального закладу [4].

До оздоровчих методик навчання фізичному вихованню польські науковці відносять навчання молоді дотримання гігієнічних вимог організації своєї діяльності. Вони розподіляються на: особисту гігієну; гігієну оточення та гігієну навколишнього середовища; гігієну продуктів харчування; гігієну особистого психологічного стану; гігієну праці, навчання, занять фізичною культурою і спортом; гігієнічні заходи попередження хвороб.

Велике значення приділяється навчанню студентів методам контролю та самоконтролю за власним фізичним станом. Воно розглядається як один із найважливіх елементів збереження здоров'я під час навчання, відпочинку й повсякденної діяльності студентів. Навчання молоді методиці контролю та самоконтролю за станом свого здоров'я, впровадження в повсякденне життя фізкультурно-оздоровчих технологій фізичного виховання, формування навичок надання першої медичної допомоги, нерозривно пов'язують із заходами спрямованими на модернізацією системи фізичного виховання молоді у вищих навчальних закладах Польщі [3].

Навчання студентів різноманітним видам рекреаційного відновлення та впровадження їх у повсякденне життя людини розглядається в Польщі як різновид відпочинку людини. Особливістю такого відпочинку є те, що людина отримує фізичне навантаження з одночасним отриманням задоволення від цього процесу [4]. До рекреаційних форм відпочинку належать:

- спортивні розваги (ігри за спрощеними правилами, або правилами, що встановили самі учасники);
- туризм (піший, на різних видах транспорту, по містах, горах, лісах, річках, морях, альпінізм, скелелазання тощо);
- літній відпочинок (купання, плавання, нирання, дайвінг, рафтінг, катання на плавальних засобах, біг, катання на роликах, скейтборді, піші та велопогулянки тощо);
- зимовий відпочинок (катання на лижах, санях, ковзанах, сноуборді, стрибки на лижах, хокей тощо);
- екстремальний відпочинок (стрибки з парашутом, дельтапланеризм, велокрос, мотокрос тощо);
- любительський відпочинок (охота, рибалка тощо);
- відвідування спортивних заходів (вболівання);
- відвідування розважальних заходів (дискотеки, атракціони, циркові вистави, розважальні шоу, святкові розваги тощо).

Активні форми відпочинку набувають свого актуального значення для осіб, у яких переважають інтелектуальні, малорухливі, сидячі види основної професійної діяльності, у тому числі й для студентської молоді. Під час навчання у студентів виникає втома від одноманітної навчальної діяльності, психологічного й інтелектуального напруження, відбувається біологічний процес накопичення рухової енергії, створення передумов для її виходу використовуючи різноманітні види рухової активності людини. Уміння змінити вид діяльності, швидкий перехід від розумової до рухової діяльності сприяє швидкому відновленню організму після втоми [5].

Вищі навчальні заклади Польщі, науковці і фахівці фізичної культури і спорту приділяють багато уваги формуванню у студентів потреби застосування різноманітних видів рухової фізичної активної в повсякденному житті людини. Час навчання у вищому навчальному закладі, вік студентів, їх інтереси і побажання сприяють формуванню навичок рекреаційного відновлення, вибору найбільш притаманних кожній особі індивідуальних форм фізичної активності. Навчання видам рекреаційного відновлення розглядається ні як вузько направлена педагогічна діяльність, а як культурне, соціальне явище виховання особистості, підготовки її до подальшого життя в родині, здійснення професійної діяльності, поширення колу інтересів, вмінню спілкування та визначає стиль життя сучасної людини [6]. Стиль життя визначає загальну філософію відношення людини до оточуючого середовища, розуміння свого місця й ролі в цьому середовищі. Стиль життя і

прагнення до ведення здорового способу життя формуються у шкільному віці та трансформуються протягом всього життєвого циклу людини. Формування стилю життя, під час навчання у вищому навчальному закладі, розглядається польськими фахівцями фізичної культури як «будова фундаменту» ведення здорового способу життя в подальшій життєвій діяльності людини [7]. На стиль життя впливає: оточуюче середовище (економічний і соціальний розвиток суспільства); культурні цінності (розуміння значення категорії «здоров'я» в загальній системі цінностей суспільства); педагогічний і виховний вплив родини, навчальних закладів, друзів, засобів масової інформації; особистісні потреби, бажання й переконання.

Під час занять активними видами рекреаційного відновлення людина прагне отримати позитивні емоції, що сприяють відновленню емоційних, психічних і фізичних сил. Студентська молодь часто змінює види рекреаційного відновлення. Це з одного боку сприяє поширенню кругозору і інтересів, з іншого – відбувається пошук свого особистісного, найбільш приємного для даної людини, виду рекреаційного відновлення [8].

Упровадження заходів модернізації системи фізичного виховання молоді у вищих навчальних закладах Польщі з навчання засобам фізичної рекреації на сучасному етапі полягає в площині вивчення нових (популярних серед молоді) напрямів і течій активного фізичного відпочинку, наданні можливості їх засвоєння під керівництвом фахівця, обладнання місць занять і відповідного екіпірування з метою запобігання травматизму, організації та здійснення змагальної діяльності [3].

Головною організаційною ланкою з модернізації системи фізичного виховання молоді у вищих навчальних закладах Польщі є спортивні клуби Академічного спортивного союзу. Вони організують і проводять різноманітні спортивні, рекреаційні, розважальні, туристичні й інші заходи фізичної культури. Фахівці фізичного виховання широко використовують волонтерській рух у справі популяризації спорту, проведення занять, організації різноманітних змагань, заходів з охорони здоров'я та навколишнього середовища, роботи з особами, які мають відхилення у стані здоров'я.

Волонтерській рух у Польщі розглядається як короткотермінова соціальна діяльність, що включає в себе добровільне об'єднання людей з метою надання допомоги в організації та проведенні конкретних справ, подій та заходів. Спорт є найбільш популярною формою волонтерського руху в Європі та світі. Він включає добровільну діяльність людей на користь інших осіб, найбільш привабливою формою активності людини, що проявляється в особистому бажанні займатись суспільною діяльністю, виявляючи прагнення до розвитку спорту. Стратегічною метою Міністерства спорту і туризму Польщі є розвиток волонтерського руху як форми активності населення, що сприяє розвитку фізичної культури і спорту Польщі [9]. Водночас польські науковці відмічають порівняно низький рівень участі молоді у волонтерських

заходах порівняно з іншими країнами Європейського союзу, що вказує на достатньо великий потенціал, який можуть використовувати фахівці фізичної культури в справі модернізації системи фізичного виховання молоді у вищих навчальних закладах Польщі [10].

Волонтерський рух у спорті може мати різні форми участі студентської молоді. Головними з них є:

- комунікативна (надання допомоги вболівальникам у розміщенні в готелях, пересування до місць проведення змагань, пошуку свого місця на трибуні тощо);
- організаційна (підготовка місць проведення змагань, підтримання суспільного порядку серед вболівальників, дотримання заходів безпеки під час спортивних заходів тощо);
- суддівська (надання допомоги суддівській бригаді);
- агітаційна (розповсюдження афіш, реклам, квитків тощо);
- виховна (проведення серед вболівальників заходів із дотримання безпеки та збереження здоров'я).

У навчально-виховному процесі вищих навчальних закладів Польщі відсутні планові заходи з розвитку волонтерського руху. Вони здійснюються на добровільних засадах через спортивні клуби Академічного спортивного союзу. В освітній діяльності волонтерський рух може мати такі форми [11]:

- суспільно-значуща (посадка дерев, прибирання території, заходи з збереження навколишнього середовища тощо);
- виховна (розвиток у молоді особистого бажання надання допомоги людям, які її потребують, добровільної участі у волонтерських заходах);
- культурна (доведення до студентів думки, що надання допомоги іншому, у сучасному розумінні, є проявом особистої культури людини);
- освітня (навчання засобам і методам надання допомоги в різноманітних життєвих ситуаціях);
- товариська (надання допомоги студентам, що мають відхилення у стані здоров'я).

Застосування принципів олімпійського виховання в навчанні студентів виникає з визначення в системі цінностей сучасної молоді значення олімпійського руху в житті суспільства. Універсальний характер олімпійських цінностей є важливим не тільки для самого спорту, а й для ефективності процесу виховання молоді та глобалізації освіти. Олімпійський рух є концепцією педагогічною, стверджують польські науковці, оскільки він є відображенням філософії життя, визначення й досягнення цілей фізичного розвитку, концентрації вольових зусиль, свідомого ставлення до праці та об'єднує знання з педагогіки, культури і спорту. Олімпійський рух прагне створити дорогу життя особистості на основі радості, що надають прикладені зусилля в досягненні мети, встановлення навчальних вимог, універсальних цінностей виховання людини, доброго прикладу й поваги до основних етичних засад суспільства [12].

Метою навчання олімпійському руху є виховання молоді через спорт, у дусі солідарності, порозуміння, приятельських відносин і стосунків, чесності й моральності, індивідуального розуміння спортивних досягнень. Заняття спортом сприяють вихованню гармонійного і всебічного розвитку особистості, розвитку в неї почуття людської гідності та відповідальності за своє майбутнє, майбутнє своєї родини, суспільства та держави.

Модернізація системи фізичного виховання молоді у вищих навчальних закладах Польщі з освітньої та виховної діяльності в справі розвитку олімпійського руху спрямована на:

- вивчення географічного розташування, мови, культури, традицій країни, що проводить чергову олімпіаду;
- ознайомлення з досягненнями кращих спортсменів у різних видах спорту і з країнами, які вони представляють;
- вивчення методик підготовки і тренувань кращих олімпійців;
- ознайомлення з історією розвитку олімпійського руху в стародавні часи та сучасності;
- встановлення олімпійських та неолімпійських видів спорту;
- всебічний розвиток молоді та виховання в неї можливості самореалізації;
- розвиток культури спортивної діяльності.

У цьому аспекті польські науковці розглядають заняття спортом як основу для розвитку в молоді енергійного та позитивного ставлення до життя, розвитку рішучості в досягненні особистих цілей, власного виховання, формування ідеального уявлення про сучасну людину, до рівня якої він прагне розвинутися [12].

Таким чином, можна зробити такі **висновки**:

- модернізація системи фізичного виховання молоді у вищих навчальних закладах Польщі відбувається в декількох напрямках, серед яких: упровадження в навчальний процес інтерактивних методик навчання і тренування; розвиток оздоровчих і рекреаційних методик навчання та впровадження їх у повсякденне життя студентів; використання волонтерського руху в організації та проведенні занять із фізичного виховання, спортивних заходів, популяризації олімпійського руху; застосування принципів олімпійського виховання;

- модернізація системи фізичного виховання молоді у вищих навчальних закладах розглядається не лише як зміна засобів, форм і методів навчання фізичним вправам, рухової активності, розвитку фізичних якостей і функціональних спроможностей студентів, а значно більшою мірою як виховання в них етичних, моральних, суспільно-значущих цінностей і переконань, вмінню спілкування, культури поведінки, надання допомоги, збереження свого здоров'я та здоров'я оточуючих.

Перспективи подальших досліджень. Особливості розвитку фізичного виховання в вищих навчальних закладах Польщі зумовлює

необхідність вивчення засобів і методів упровадження інноваційних технологій навчання студентської молоді.

ЛІТЕРАТУРА

1. Humanistyczne aspekty rehabilitacji, turystyki, rekreacji i sportu // Humanistic aspects of rehabilitation, tourism, recreation and sport / red. nauk. Walery Zukow, Radoslaw Muszkieta, Eugeniusz Prystupa – Lwow ; Poznan ; Warszawa, (Seria : Monografie; nr. 11/10.). – 2010. – 146 s.

2. Krzelowska M. Promocja zdrowia – szansą na matuzalemove lata / M. Krzelowska // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2014. – nr 5. – S. 3–10.

3. Wojciechowska M. Zdrowie i aktywność fizyczna w świadomości młodzieży - wybrane problem / M. Wojciechowska, M. Szpringer, J. Kosecka. – LIDER : Wydawnicza «Humanitas», 2015. – nr 2 (290). – S. 245–257.

4. Dziubinski Z. Kultura fizyczna a kultura masowa / Z. Dziubinski, M. Lenartowicz. – AWF, SALOS RP Warszawa, 2011.

5. Gracz J. Psychospołeczne uwarunkowania ruchowej aktywności rekreacyjnej / J. Gracz // Studia Humanistyczne, Akademia Wychowania Fizycznego im Bronisława Czecha w Krakowie. – 2006. – nr 6. – S. 35–45.

6. Kleiber M. Edukacja, kultura, sport – czyli o budowie nowoczesnego państwa / M. Kleiber // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2012. – nr 11. – S. 4–9.

7. Zukowska Z. Aktywność fizyczna jako jeden z wyznaczników rozwoju młodzieży i jej stylu życia / Z. Zukowska // Społeczno-edukacyjne oblicza współczesnego sportu i olimpiizmu. Aktywność fizyczna dzieci, młodzieży i dorosłych na przełomie XX i XXI wieku / J. Nowocien, J. Chelmecki (red.). AWF, PAOL, Fundacja «Centrum Edukacji Olimpijskiej» Warszawa, 2010. – S. 39–49.

2. Zawodny J. Aktywności rekreacyjno-ruchowa – młodzieży i osób starszych / J. Zawodny // Wychowanie Fizyczne i Zdrowotne. – 2012. – nr 9. – S. 24–28.

2. Jankowska U. Działalność Ministerstwa Sportu i Turystyki w zakresie wolontariatu sportowego / U. Jankowska // Wolontariat w edukacji, sporcie, w ruchu olimpijskim i paraolimpijskim / J. Nowocien, K. Zuchora (red.). – AWF, PAOI, Fundacja «Centrum Edukacji Olimpijskiej» Warszawa, 2011. – S. 45–49.

3. Tomik R. Uczniowskie kluby sportowe w procesie przygotowania młodzieży do roli wolontariusza sportowego / R. Tomik, W. Kudlik. // J. Nowocien, K. Zuchora (red.) Wolontariat w edukacji, sporcie, w ruchu olimpijskim i paraolimpijskim / J. Nowocien, K. Zuchora (red.). – AWF, PAOI, Fundacja «Centrum Edukacji Olimpijskiej» Warszawa, 2011. – S. 101–108.

4. Nowocien J. Wolontariat w edukacji / J. Nowocien // Wolontariat w edukacji, sporcie, w ruchu olimpijskim i paraolimpijskim / J. Nowocien, K. Zuchora (red.). – AWF, PAOI, Fundacja «Centrum Edukacji Olimpijskiej» Warszawa 2011. – S. 32–45.

5. Zukowska Z. Fair play i olimpiizm w systemie edukacji sportowej młodzieży / Z. Zukowska, R. Zukowski // Z. Zukowska, R. Zukowski (red.). – Wychowanie poprzez sport. Wydawnictwo ESCRELLA, Warszawa, 2003. – S. 10–20.

РЕЗЮМЕ

Кошура А. В. Основные направления модернизации системы физического воспитания молодежи в высших учебных заведениях Польши.

В статье исследованы направления модернизации системы физического воспитания в высших учебных заведениях Польши. Раскрыто содержание интерактивных методик обучения и тренировки, средства развития оздоровительных и рекреационных методик обучения, использования волонтерского движения в организации и проведении занятий по физическому воспитанию, спортивных мероприятий, популяризации олимпийского движения, применение

принципов олимпийского воспитания и использование правил «Fair play» в повседневной жизни студентов.

Ключевые слова: модернизация, система, организация, физическое воспитание.

SUMMARY

Koshura A. The main directions of modernization of the system of physical education of youth in higher education institutions of Poland.

The article studies directions of modernization of system of physical education in higher education institutions of Poland. The content of interactive teaching methods and training, means of the development of health and recreational teaching methods, the use of the volunteer movement in organizing and conducting physical education activities, sports events, popularization of the Olympic movement, the application of the principles of Olympic education in students everyday lives are revealed.

It is determined that the human health is regarded as a special, the most important value to humans and includes: physical; mental and social health. A practical manifestation of modernization of the system of physical education of youth at higher educational establishments of Poland on the implementation of health and fitness technologies in physical education are: varied fitness programs; exercises of rhythmic gymnastics, aerobics and their variants; team sports, outdoor games; yoga; study of techniques of martial arts; dance exercises; lessons in swimming pools and open water.

It was found out that the implementation of measures of modernization of the system of physical education of youth at higher educational establishments of Poland on the modern stage is aimed at exploring new, popular among young people, and current active physical recreation opportunities; providing opportunities for students learning under the guidance of specialists of physical education; young people learning the technique of control and self-monitoring of their health status; implementation in the daily life health and fitness technologies in physical education; developing skills for implementing first aid.

It is noted that the main organizational element for the modernization of the system of physical education of youth at higher educational establishments of Poland are sports clubs of the Academic sports Union. They organize and conduct a variety of recreational, entertainment, sports, tourism and other activities in physical education.

Polish researchers consider physical culture and sports as the basis for the development of student youth of an energetic and positive attitude to life, to the development of decisiveness in achieving personal goals, self education, formation of ideal representation of a modern person, to the level which he seeks to develop.

Key words: modernization, system, organization, physical education.

УДК 378(438)

Г. Ю. Ніколаї
Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

СИСТЕМА ВИЩОЇ ТЕХНІЧНОЇ ОСВІТИ В РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА

Охарактеризовано систему вищої технічної освіти в Польщі, її структуру, куди входять різні типи публічних і непублічних вишів, серед яких переважну більшість складають політехніки. Висвітлено розвиток нормативно-законодавчої бази галузі, зокрема процес новеляції Закону «Про вищу освіту», що стимулює модернізацію вищої технічної освіти в контексті Болонського процесу. Порівняно структурні зміни у вищій технічній школі України та Польщі. Проаналізовано